



Yrkeslärarutbildning

Pedagogiska studier för lärare
med inriktning på andra stadiets yrkesläroanstalter,
yrkeshögskolor och det fria bildningsarbetet
(60 sp)

Undervisningsplan

2023-2025

Yrkeslärarutbildningen vid Åbo Akademi

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier

Behörighetsgivande pedagogiska studier

Pedagogiska studier för yrkeslärare - didaktisk linje – är avsedda för lärare vid yrkeshögskolor, yrkesläroanstalter och fritt bildningsarbete. Utbildningen omfattar 60 studiepoäng (sp). Studierna innehåller 1. *grundstudier* 25 sp (i pedagogik eller vuxenpedagogik) och 2. *ämnesstudier* 35 sp. Behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet föreskrivs i förordning 986/98. Pedagogiska studier om 60 studiepoäng ger - tillsammans med lagstadgad examen inom yrkesområdet samt för området lagstadgad arbetserfarenhet - behörighet för lärartjänst på alla utbildningsstadier. Det rekommenderas att grundstudierna (25 sp) är avlagda *innan* ämnesstudierna påbörjas. Godkända kurser samt undervisningsövningar bedöms enligt skalan 1-5.

Studierna består av:

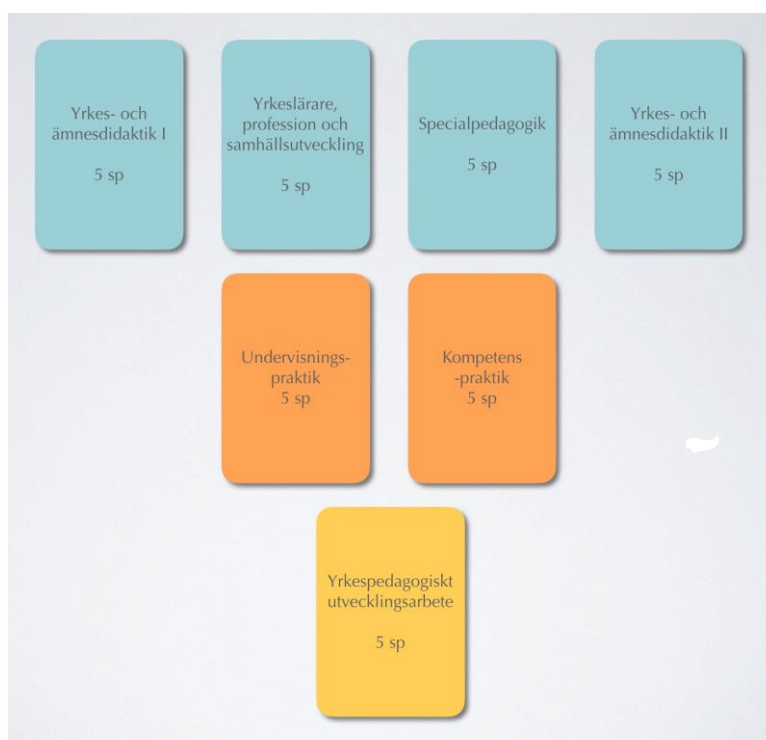
Grundstudier i pedagogik/vuxenpedagogik, 25 sp

Studerande förutsätts att ha avlagt 20 sp av grundstudierna då de söker sig till utbildningen

Ämnesstudier, 35 sp

De sju kurserna nedan avläggs på två läsår

Yrkes- och ämnesdidaktik I	5 sp	680004.0
Yrkeslärare, profession och samhällsutveckling	5 sp	YP00BO89
Specialpedagogik	5 sp	680003.0
Yrkes- och ämnesdidaktik II	5 sp	680006.0
Undervisningspraktik	5 sp	YP00BO82
Kompetenspraktik	5 sp	YP00BO83
Yrkespedagogiskt utvecklingsarbete	5 sp	YP00BO90



680004.0 Yrkes- och ämnesdidaktik I

Syfte:

Den studerande orienterar sig i kompetens som utgångspunkt för yrkespedagogisk praktik samt utvecklar färdighet att identifiera och erkänna kompetenser. Den studerande kan analysera förutsättningar för lärande och är införstådd med handledningens innebörder och arbetsformer i syfte att utveckla egna didaktiska redskap. Här till är studerande medveten om och kan i sin verksamhet beakta olika aspekter av jämställdhet och likabehandling.

Lärandemål:

Efter avslutad kurs förväntas studerande:

- ha en sammanhållen gestaltning av kompetens som grund för att kunna identifiera, handleda och erkänna kunnande
- ha förmåga att kartlägga, identifiera och analysera variationer av lärande
- kunna planera varierad undervisning för individer med olika förutsättningar för lärande
- vara förtrogen med utgångspunkter, villkor och arbetsprocesser som gäller för att agera som handledare samt kunna värdera handledningens roll inom yrkesutbildningen

Allmänsfärdigheter:

Analytiskt, systematiskt och kritiskt tänkande, samarbetsförmåga, färdighet att uppträda, förmåga att greppa helheter, sälla fram väsentlig information, analysera, skriva samt bearbeta texter.

Innehåll:

Kompetens och kunskapsformer, förutsättningar för lärande och jämställdhet samt handledning

Undervisningsmetoder:

Föreläsningar, diskussioner, övningar, grupparbete, självstudier, presentationer och redovisningar, dvs fortlöpande aktivitet.

Prestationssätt:

Lärandeuppgifter individuellt och i grupp.

Arbetsbelastning:

Kontaktundervisning (föreläsningar, övningar osv) 35h

Föruppgift x 2, 4h + 16h = 20h

Efteruppgift x 3, 3 x 16h = 48h

Övrigt 32h

Sammanlagt 135h

Studiematerial:

Frazén C. & Tzimoula D. (red). (2021). Genus och professioner. Lund: Studentlitteratur.

Honkala, S., Lempinen, M., Nousiainen, K., Onwen-Huma, H., Salo, A., Vacker, R. (2019). Mukana! Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö toisella asteella. Opetushallitus.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/mukana_tasaarvo_ja_yhdenvertaisuustyö_toisella_asteella.pdf

Illeris, K. (2015). *Lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Illeris, K. (2013). *Kompetens. Vad, varför, hur?* Lund: Studentlitteratur.

Hiim, H. & Hippe, E. (2022). *Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere*. Oslo: Gyldendal.

Jääskeläinen, L., Hautakorpi, J., Onwen-Huma, H., Niittymäki H., Pirttijärvi, A., Lempinen, M., Kajander, V. (2015). *Jämställdhetsarbete är en kunskapsfråga - Guide för främjande av jämställdheten i den grundläggande utbildningen*. Utbildningsstyrelsen.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/173401_jamstalldhetsarbete_ar_en_kunskapsfrag_a.pdf

Körsén, S. (red.). (2019). *Lära till yrkeslärare*. Lund: Studentlitteratur.

Laukkanen, A., Miettinen, S., Elonheimo, A-M., Ojala, H. & Saresma, T. (2018/2022). *Feministisen pedagogiikan ABC, opas ohjaajille ja opettajille*. Tampere: Vastapaino.

Selander, U. & Selander, S. (2015). *Professionell handledning*. Lund: Studentlitteratur.

Övrig litteratur och studiematerial enligt kursansvarig lärares anvisningar.

Bedömning:

Godkända prestationer bedöms enligt skalan 1-5.

Kursvitsordet utgörs av medeltalet av vitsorden för de olika lärandeuppgifterna.

Bedömningsgrunder:

För att uppnå vitsord 1 (tillfredställande kunskaper) måste den studerande utföra alla lärandeuppgifter, aktivt delta i övningar och presentationer samt returnera alla efterhörda prestationer inom utsatt tid. Kursens samtliga lärandemål måste uppnås.

Bedömningsgrunder för vitsorden 1, 3 och 5.

Lärandemål: ha en sammanhållen gestaltning av kompetens som grund för att kunna identifiera, handleda och erkänna kunnande

vitsord 1:

- Studerande uppvisar en något svag och översiktlig gestaltning av kompetens.

vitsord 3:

- Studerande uppvisar en nyanserad gestaltning av kompetens som grund för att kunna identifiera, handleda och/eller erkänna kunnande.

vitsord 5:

- Studerande kan självständigt och på ett mycket detaljerat sätt gestalta kompetens som grund för att kunna identifiera, handleda och erkänna kunnande.

Lärandemål: ha förmåga att kartlägga, identifiera och analysera variationer av lärande

vitsord 1:

- Med visst stöd förmår studerande kartlägga, identifiera och/eller analysera variationer av lärande.

vitsord 3:

- Studerande förmår på ett ändamålsenligt sätt såväl kartlägga, identifiera som analysera variationer av lärande.

vitsord 5:

- Studerande förmår på ett självständigt och utvecklande sätt såväl identifiera, analysera som kartlägga variationer av lärande. Studerande kan också klart koppla lärandeförutsättningar till teoribildning och egen pedagogisk-didaktisk planering.

Lärandemål: kunna planera varierad undervisning för individer med olika förutsättningar för lärande

vitsord 1:

- Studerande kan i någon mån beakta individens förutsättningar vid planering av undervisning.
- Studerande kan under handledning reflektera kring och kombinera teoretisk kunskap med egna erfarenheter.

vitsord 3:

- Studerande uppvisar god förmåga att utgående ifrån individens förutsättningar planera för en varierad undervisning.
- Studerande kan i viss mån reflektera kring och kombinera teoretisk kunskap med egna erfarenheter.

vitsord 5:

- Studerande uppvisar mycket stor förtrogenhet då det gäller att utgående ifrån den enskilde individens förutsättningar uppgöra planer för lärande och utveckling.
- Studerande har självständigt fördjupat sitt kunnande, kan reflektera kring och kombinera teoretisk kunskap med egna erfarenheter.

Lärandemål: vara förtrogen med utgångspunkter, villkor och arbetsprocesser som gäller för att agera som handledare samt kunna värdera handledningens roll inom yrkesutbildningen

vitsord 1:

- Studerande är i någon mån förtrogen med utgångspunkter, villkor och/eller arbetsprocesser som gäller för att agera som handledare och kan på ett övergripande plan värdera handledningens roll inom yrkesutbildningen.

vitsord 3:

- Studerande uppvisar god förtrogenhet med de utgångspunkter, villkor och arbetsprocesser som gäller för att agera som handledare.
- Studerande förmår på ett tydligt sätt diskutera och värdera handledningens roll inom yrkesutbildningen.

vitsord 5:

- Studerande förmår på ett utvecklat och självständigt sätt knyta teori till praktik då det gäller utgångspunkter, villkor och arbetsprocesser inom handledning och handledarskap.
- Studerande uppvisar en utmärkt förmåga och ett klart intresse att diskutera och värdera handledningens roll inom yrkesutbildningen.

YP00CG06 Yrkeslärares profession

Syfte:

Den studerande kan förhålla sig till olika aspekter av och uttrycksformer för professionalitet och yrkesidentitet i yrkeslärares arbete. Den studerande kan agera i olika lärmiljöer och under varierande organisatoriska förutsättningar. Den studerande bygger sitt agerande på gällande examensgrunder/studieplaner. Den studerande arbetar för en trygg och säker studiemiljö.

Lärandemål:

Efter avslutad kurs förväntas den studerande kunna:

- gestalta förutsättningarna för lärares agerande i relation till professionalitet och yrkesidentitet.
- förstå förutsättningar för individuell och kollektiv professionell yrkesverksamhet i olika organisatoriska sammanhang.
- agera i och utveckla trygga, säkra och moderna lärmiljöer utgående från examensgrunderna/studieplaner inom den egna branschen
- verka för en individuell och kollegial professionell utveckling

Allmänfärdigheter:

Analytiskt, systematiskt och kritiskt tänkande, samarbetsförmåga, färdighet att uppträda, förmåga att greppa helheter, sälla fram väsentlig information, analysera, skriva samt bearbeta texter.

Innehåll:

Yrkeslärares yrkesidentitet, professionalitet och professionell utveckling. Organisation, verksamhetskultur och lärmiljöer (inkluderande digitala) inom den egna utbildningsformen. Säkerhet i yrkesutbildningen samt examensgrunder inom andra stadiets yrkesutbildning och studieplan inom yrkeshögskolor.

Undervisningsmetoder:

Föreläsningar, diskussioner, övningar, grupparbete, självstudier, presentationer och redovisningar, dvs. fortlöpande aktivitet.

Prestationssätt:

Lärandeuppgifter individuellt och i grupp, seminarier.

Arbetsbelastning:

Kontaktundervisning (föreläsningar, övningar osv) 36h

Föruppgift x 2, 2 x 16h = 32h

Efteruppgift x 3, 3 x 16h = 48h

Övrigt 19h

Sammanlagt 135h

Studiematerial:

Colnerud, G. & Granström, K. (2015). *Respekt för läraryrket: om lärares yrkesspråk och yrkesetik*. Stockholm: Liber.

Kontio, J. & Lundmark, S. (red.) (2021) *Yrkesdidaktiska dilemman*. Stockholm: Natur och Kultur. (valda delar)

Salo, P. (2007). *Skolans sociala arkitektur. En kvalitativ studie byggd på berättelser och metaforer*. Vasa: Åbo Akademi. (kapitel 3)

Aktuell lagstiftning inom yrkesutbildning: <http://www.finlex.fi>

Kapitel 9 i lagen om yrkesutbildning (11.8.2017/531) om trygg studiemiljö

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2017/20170531?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yrkesutbildning%20trygg%20studiemiljo#L9>

Examensgrunder för andra stadiets yrkesutbildning

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/sv/selaus/kooste/ammattillinenkoulutus?hakutyyppe=perusteet>

Övrig litteratur och kursmaterial enligt kursansvarig lärares anvisningar.

Bedömning:

Godkända prestationer bedöms enligt skalan 1-5

Bedömningsgrunder för vitsorden 1-2, 3-4 och 5.

1-2 Beskrivning

Studierande redovisar för och förhåller sig till innehåll i och aspekter av de i kursen ingående teman på ett redovisande och fragmentariskt sätt. Teman och innehållet behandlas endast partiellt. Gestaltningar av helheter och beaktande av kontext saknas.

3-4 Tillämpning

Studierande behandlar innehållen och teman som strukturerade helheter, kopplar samman teoretiska gestaltningar med praktiska tillämpningar samt egna och kollegiala erfarenheter. Studierande visar färdighet i att reflektera över sitt eget agerande och en orientering mot tillämpning.

5 Utveckling

Den studierande visar beredskap att genom systematisk reflektion och analys agera för att utveckla och förbättra både individuell och organisatorisk praxis. Hanteringen av teman och innehållen kännetecknas av tydlig contextualisering, målinriktning och ett strategiskt förhållningssätt.

680003.0 Specialpedagogik

Syfte:

Genom kursen i specialpedagogik ska den studerande förvärva förståelse för det specialpedagogiska kunskapsfältet. Vidare syftar kursen till att studerande får grundläggande kunskap om funktionsvariation och lärandeutmaningar. Studerande tillägnar sig teoretisk kunskap och praktisk beredskap för inkluderande arbetssätt inom yrkesutbildningen.

Lärandemål:

Efter avslutad kurs förväntas den studerande:

- ha insikter i de centrala perspektiven inom det specialpedagogiska kunskapsfältet och känna till de mest centrala verksamhetsformerna inom fältet.
- ha beredskap att identifiera lärandeutmaningar, ha pedagogiska och didaktiska kunskaper för att kunna skapa gynnsamma lärandesituationer och utvecklingsmiljöer för alla.
- känna till olika stödfunktioner inom yrkesutbildningen och ha insikter i betydelsen av kollegialt samarbete för att skapa en inkluderande yrkesutbildning.
- Innehåll: Specialpedagogiska perspektiv, lärandeutmaningar och verksamhetsformer

Undervisningsmetoder:

Föreläsningar, övningar och studiebesök

Prestations sätt:

Tentamen och lärandeuppgifter

Studiematerial:

Björk-Åman, C. (2013): *Extremfall, stjärnelever och verktygsskramlare. En diskursanalytisk studie av lärares tal om studerande som behöver särskilt stöd*. Åbo: Åbo Akademi förlag. Tillgänglig online:

http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93418/bjork_camilla.pdf?sequence=2

Hautamäki, J. m.fl. (2015). *Erityispedagogiikan perusteet*. Juva: WSOY.

Jakobsson, I-L. & Nilson, I. (2011). *Specialpedagogik och funktionshinder*. Stockholm: Natur & Kultur.

Sundqvist, C. (2021). *Den samarbetande läraren*. Lund: Studentlitteratur.

Övrig litteratur och kursmaterial enligt den kursansvarige lärarens anvisningar.

Bedömning:

Godkända prestationer bedöms enligt skalan 1-5.

680006.0 Yrkes- och ämnesdidaktik II

Syfte:

Den studerande förvärvar ett fördjupat didaktisk tänkande då det gäller att planera lärandeaktiviteter, utnyttja olika undervisningsmetoder samt utvärdera och utveckla. Den studerande utvecklar även sin förståelse för yrkesläroverens komplexa uppdrag och utvecklar färdigheter i att tänka analytiskt, hantera utmaningar och agera med framförhållning.

Lärandemål:

Efter godkänd kurs förväntas den studerande:

- kunna förutse och identifiera utbildningsplaneringens olika delar
- utgående ifrån didaktisk teoribildning utarbeta fungerande sekvens- och undervisningsplaner för egen yrkesbransch
- uppvisa förtrogenhet med olika arbetssätt och metodiska tillvägagångssätt då det gäller att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och handledning inom yrkesutbildningen
- ha förmåga att självständigt och kollegialt såväl utvärdera som bedöma en yrkespedagogisk aktivitet
- ha en utvecklad beredskap att med beaktande av sin egen professionella orientering och särdragen inom branschen utveckla och tillämpa ett pedagogiskt och didaktisk tänkande och uppvisa en handlingsberedskap

Allmänfärdigheter:

Analytiskt, systematiskt och kritiskt tänkande, samarbetsförmåga, färdighet att uppträda, förmåga att greppa helheter, sälla fram väsentlig information, analysera, läsa, skriva samt bearbeta texter.

Innehåll:

Undervisningsplanering, undervisningsmetoder och utvärdering samt bedömning

Undervisningsmetoder:

Föreläsningar, diskussioner, övningar, grupparbete, självstudier, presentationer och redovisningar, dvs fortlöpande aktivitet.

Prestationssätt:

Lärandeuppgifter individuellt och i grupp, avslutande tentamen.

Arbetsbelastning:

Kontaktundervisning (föreläsningar, övningar osv) 30h

Föruppgift kring bedömning 16h

Efteruppgift kring undervisningsplanering 16h

Föruppgift kring undervisningsmetoder 16h + 2h förberedelse för presentation

Skriftlig tentamen 40h

Övrigt 16h

Sammanlagt 135h

Studiematerial:

Hansson, T. (2009). *Didaktik för yrkeslärover*. Lund: Studentlitteratur.

Hiiim, H. & Hippe, .E (2022). *Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere*. Oslo: Gyldendal.

Lindström, L., Lindberg, V. & Pettersson, A. (red) (2014). *Pedagogisk bedömning*. Stockholm: Liber.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken - ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.

Övrig litteratur och kursmaterial enligt kursansvarig lärares anvisningar.

Bedömning:

Godkända prestationer bedöms enligt skalan 1-5.

Kursvitsordet utgörs av medeltalet av vitsorden för de olika lärandeuppgifterna samt tentamen.

Bedömningsgrunder:

För att uppnå vitsord 1 (tillfredställande insikter) måste den studerande utföra alla lärandeuppgifter, aktivt delta i övningar och presentationer samt returnera alla efterhörda prestationer inom utsatt tid. Kursens samtliga lärandemål måste uppnås.

Bedömningsgrunder för vitsorden 1, 3 och 5.

Lärandemål: kunna förutse och identifiera utbildningsplaneringens olika delar.

vitsord 1:

- Studerande redogör översiktligt för några av utbildningsplaneringens olika delar.

vitsord 3:

- Studerande redogör på ett nyanserat sätt för ett flertal av utbildningsplaneringens olika delar.

vitsord 5:

- Studerande kan självständigt på ett mycket detaljerat sätt identifiera och förutse utbildningsplaneringens olika delar.

Lärandemål: utgående ifrån didaktisk teoribildning, utarbeta fungerande sekvens- och undervisningsplaner för egen yrkesbransch.

vitsord 1:

- Studerande utarbetar endast på övergripande nivå sekvens- och undervisningsplaner. Svag eller ingen didaktisk teoriförankring.

vitsord 3:

- Studerande utarbetar fungerande sekvens- och undervisningsplaner med klar didaktisk teoriförankring.

vitsord 5:

- Studerande utarbetar mycket välutvecklade sekvens- och undervisningsplaner. Arbetet har stark didaktisk teoriförankring och har utförts så gott som självständigt.

Lärandemål: uppvisa förtrogenhet med olika arbetssätt och metodiska tillvägagångssätt då det gäller att planera, genomföra och utvärdera undervisning och handledning inom yrkesutbildningen.

vitsord 1:

- Studerande uppvisar förtrogenhet med ett fåtal arbetssätt och metodiska tillvägagångssätt då det gäller att planera, genomföra och utvärdera undervisning.

- Studerande kan med handledning reflektera kring och kombinera teoretisk kunskap med egna erfarenheter.

vitsord 3:

- Studerande uppvisar god förtrogenhet med ett flertal arbetssätt och metodiska tillvägagångssätt då det gäller att planera, genomföra och utvärdera undervisning inom yrkesutbildningen.
- Studerande kan i viss mån reflektera kring och kombinera teoretisk kunskap med egna erfarenheter.

vitsord 5:

- Studerande uppvisar mycket hög grad av förtrogenhet med olika arbetssätt och metodiska tillvägagångssätt då det gäller att planera, genomföra och utvärdera undervisning.
- Studerande har självständigt fördjupat sitt kunnande, kan reflektera kring och kombinera teoretisk kunskap med egna erfarenheter.

Lärandemål: ha förmåga att självständigt och kollegialt såväl utvärdera som bedöma en yrkespedagogisk aktivitet.

vitsord 1:

- Studerande kan delvis, såväl självständigt som kollegialt, bedöma och utvärdera en yrkespedagogisk aktivitet.
- Studerande anknyter och relaterar i någon mån sitt förfarande till didaktisk teoribildning.

vitsord 3:

- Studerande uppvisar god förmåga att såväl självständigt som kollegialt bedöma och utvärdera en yrkespedagogisk aktivitet.
- Studerande anknyter och relaterar sitt förfarande till didaktisk teoribildning.

vitsord 5:

- Studerande uppvisar mycket god förmåga att såväl självständigt som kollegialt bedöma och utvärdera en yrkespedagogisk aktivitet.
- Studerande anknyter och relaterar mycket tydligt sitt förfarande till didaktisk teoribildning.

Lärandemål: ha en utvecklad beredskap att med beaktande av sin egen professionella orientering och särdragen inom branschen utveckla och tillämpa ett pedagogiskt och didaktiskt tänkande och uppvisa en handlingsberedskap.

vitsord 1:

- Studerande uppvisar viss beredskap att tillämpa ett pedagogiskt och didaktiskt tänkande och visar svaga eller inga signaler för handlingsberedskap.

vitsord 3:

- Studerande visar god förmåga att tillämpa ett pedagogiskt och didaktiskt tänkande samt signalerar en klar handlingsberedskap.

vitsord 5:

- Studerande uppvisar en mycket hög grad av beredskap att tillämpa ett pedagogiskt och didaktiskt tänkande. Härtill framkommer en mycket hög grad av självständig

handlingsberedskap beaktande den egna professionella orienteringen och särdragen inom branschen.

Praktikperioder inom yrkeslärarutbildningen

I yrkeslärarutbildningen ingår två praktikperioder, en undervisningspraktik och en kompetenspraktik. Praktikperioderna genomförs inom andra och tredje stadiets yrkesutbildningar samt inom det fria bildningsarbetet. Målgruppen är unga, vuxna eller seniorer. Undervisningspraktiken genomförs i första hand på annan läroanstalt än där den studerande är anställd under studietiden.

Genomförandet av kompetenspraktiken möjliggör en individualisering. Den kan genomföras som en fördjupning av undervisningspraktiken, utgående från den avslutande utvärderande diskussionen med handledarna i slutet av undervisningspraktiken. Fördjupningen sker genom att fokusera på 2 till 3 av de yrkespedagogiska och samarbetsrelaterade teman, som finns uppräknade inom kompetenspraktiken.

Kompetenspraktiken kan genomföras på den yrkesutbildande organisation där den studerande är anställd under studietiden. Någondera av praktikperioderna kan genomföras på engelska (handledningen sker alltid på svenska), och internationellt studentutbyte kan valideras inom ramen för kompetenspraktiken.

För studerande med över tre års lärarerfarenhet på heltid inom yrkesutbildningen erbjuds möjlighet att delvis validera kompetenspraktiken (se närmare under kompetenspraktik), och utnyttja innehållet och aktiviteterna under kompetenspraktiken för utvecklingsarbetet.

De två praktikperioderna och utvecklingsarbetet är avsedda att utgöra en helhet, inom vilken den studerande har möjlighet att successivt fokusera och koncentrera sig på givna, avgränsade yrkespedagogiska teman. Dessa teman aktualiseras senast inom kompetenspraktiken och den studerande har möjlighet att fördjupa sig i temaområdena i samband med sitt utvecklingsarbete.

UNDERVISNINGSPRAKTIK



YP00BO82 Undervisningspraktik

Syfte:

Genom undervisningspraktiken får den studerande en inblick i yrkesläroarens mångfacetterade arbete genom att själv planera, genomföra, utvärdera och utveckla en längre sammanhållen undervisningssekvens inom det ämne den studerande är eller kommer att vara ämnesmässigt behörig.

Lärandemål:

Efter avslutad undervisningspraktik förväntas studerande kunna:

- individuellt och kollegialt, utgående från examensgrunder, lärandemål och pedagogisk-didaktisk teoribildning planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisningen och den yrkespedagogiska verksamheten för individers lärande och utveckling.
- reflektera över och kritiskt granska sin egen roll och kompetens, som lärare och kollega utifrån yrkesutbildningens samhällsuppdrag, den egna ämneskompetensen och didaktisk teoribildning.
- identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som yrkesläroare, i syfte att under den andra praktikperioden fördjupa läraridentiteten och –kompetenserna genom att formulera och aktivt arbeta mot professionella utvecklingsmål- och teman.

Innehåll:

Förkunskaper: För att kunna inleda undervisningspraktiken bör den studerande ha följande delmoment inom yrkes- och ämnesdidaktik I avklarade och godkända:

- valda yrkes- och ämnesdidaktiska studier
- sekvens- och undervisningsplanering
- kartläggning av förutsättningar för lärande bör vara redovisade och godkända. Enskild auskulteringen i den grupp där undervisningsövningarna skall hållas bör föregå kartläggningen av förutsättningar.
- specialpedagogik

Härtill behöver ett utdrag ur straffregistret företes.

Undervisningspraktiken inleds genom gruppauskultering och grupphandledning under ledning av utsedd ÅA-lärare. Målsättningen är att aktivt ta del av undervisning inom olika stadier och utbildningsformer.

Enskild auskultering utförs därefter inom ett flertal olika branscher med behöriga lärare och grupper av olika sammansättning. På detta sätt får studerande möjlighet att följa, analysera och utvärdera professionella lärares yrkespedagogiska verksamhet i divergerande kontext.

Enskild auskultering sker även i den grupp yrkeslärostuderande ansvarar för under praktiken. En kartläggning av individerna i målgruppen föregår alltid den egna undervisningen. Detta i syfte att kartlägga deras förutsättningar för lärande.

Undervisningspraktiken fokuserar på att utveckla studerandes förmåga och skicklighet att tillämpa bransch- och ämneskunskap i en yrkespedagogisk kontext.

Undervisningspraktiken i sin helhet analyseras, dokumenteras och utvärderas i syfte att identifiera de egna professionella styrkorna och utvecklingsbehoven.

Undervisningspraktiken handleds av två handledare, en behörig lärare på den läroanstalt där praktiken genomförs, och en av FPV utsedd handledare.

Prestationssätt:

Uppskattad tidsanvändning: Totalt 135 h

Gruppauskultering + grupphandledning 8 h (en arbetsdag)

Gruppauskultering (4h) innebär att i smågrupp tillsammans med en handledare från ÅA höra behöriga lärares undervisning. Gruppauskultering sker företrädesvis vid yrkeshögskolor och andra stadiets yrkesläroanstalter men kan även förläggas till andra för yrkesutbildning relevanta stadier bl.a. fritt bildningsväsende, vuxenutbildning och kurscentraler. Gruppauskultering kan försiggå inom vilket ämnesområde som helst eftersom fokus ligger på analys av det pedagogiska-didaktiska förfarandet.

Grupphandledning (4h) innebär att den åhörda undervisningen genast efteråt analyseras i smågruppen tillsammans med läraren från ÅA. Relevanta pedagogiska-didaktiska frågor aktualiseras och studerandes reflektioner i anslutning till dessa synliggörs. Ingen skriftlig redovisning eller rapport från gruppauskulteringen ingår utan obligatorisk närvaro och aktiv diskussion är kravet för godkänd prestation

Enskild auskultering 20 h

Med enskild auskultering avses att studerande åhör behöriga lärares undervisning, analyserar och reflekterar över helheten samt synliggör alla enskilda auskulteringar i praktikrapporten. Auskulteringen sker i huvudsak på yrkesläroanstalt, yrkeshögskola eller inom den fria bildningen.

Auskultering sker genom att åhöra behöriga lärares undervisning enligt eget val. Passen som åhörs bör inte vara för långa, max 2-3 lektioner per dag. Ta tillfället i akt och bekanta dig med olika branscher, olika stadier, olika studerandegrupper osv. !

Ungefär hälften av timmarna av den enskilda auskulteringen utförs i den studerandegrupp där undervisningsövningarna kommer att hållas. Dessa timmar bör göras innan de egna undervisningsövningarna inleds. Detta för att ge möjlighet att observera, analysera och ingående utreda förutsättningar för lärande, sammanställa resultaten av kartläggningen och använda resultatet vid planering av den kommande undervisningssekvensen.

Förutsättningsanalys 2 h

Undervisningsplanering 50 h (2,5 h planering/hållen lektion)

Sekvensplan

Med sekvensplan avses en avgränsad helhet med tydligt angivna mål och syften samt plan för hur undervisningen skall genomföras med beaktande av förutsättningar, undervisningsprinciper och teoriförankring.

Som studerande kommer du överens om kurs och lämplig sekvens i samråd med läroanstaltens handledande lärare. Undervisningsövningarna skall bestå av en så avgränsad helhet som möjligt. Undervisningsövningarna inom sekvensen bör spridas ut över en längre tidsperiod, alltid så att minst en men helst flera dagar finns mellan de olika undervisningstillfällena. Detta för att ge utrymme för handledning och reflektion.

De båda handledande lärarna skall ha granskat och omfattat sekvensplanen i god tid (minst två veckor) innan undervisningen inleds. Sekvensplanen skall även skicks till yrkesläroarbildningen vid ÅA för att slutgiltigt godkännas innan praktiken kan inledas.

Varje studerande ansvarar själv för att bägge handledarna får information om tidsläggningen av undervisningsövningarna minst två veckor före hållen undervisning. Information om läroanstaltens adress och telefon, datum, klockslag och preciserad rumsangivelse där timmarna hålls bör framgå ur planen.

Ifall studerande inte skött informationen på adekvat sätt kan praktiken inte inledas.

Undervisningsplaner

Med undervisningsplan avses ett separat undervisningstillfälle. Planen bör tydligt ange mål, innehåll, plan för genomförande samt formativ utvärdering.

Som studerande skall du förevisa planerad undervisning för dina bägge handledande lärare minst fyra vardagar innan timmarna hålls. Du skall därefter få handledning av din handledare på läroanstalten före varje undervisningspass. Efterhandledning ges efter undervisningsövningarna tillsammans med både läroanstaltens handledare och ÅA-handledaren de gånger denne varit närvarande.

Efter avslutade undervisningsövningar analyserar läroanstaltens och fakultetens handledare, med utgångspunkt i de stipulerade kraven, med vilken skicklighet och förmåga du som studerande klarat din praktik. ÅA-handledaren bör även innan diskussionen äger rum ha tagit del av praktikrapporten för perioden i fråga så att även de reflektioner som där framförts kan ingå i analysen.

De båda handledarna inlämnar, antingen var för sig eller gemensamt, ett ställningstagande gällande vitsord till fakulteten.

Egen övningsundervisning 20h

Undervisningsövningarna sker i första hand på svenska i svensk- eller tvåspråkiga läroanstalter, på yrkeshögskola, andra stadiets yrkesläroanstalt eller inom den fria bildningen i ämnesmässigt och formellt behörig lärarens klass. Läraren i fråga verkar som handledande lärare under praktikperioden och närvarar därför vid samtliga övningsundervisningstimmar i sekvensen. Huvudansvaret för den ämnesmässiga handledningen åvilar läroanstaltens handledare. En av ÅA utnämnd handledare, som företrädesvis ansvarar för den pedagogiska-didaktiska handledningen, kommer att närvara vid något tillfälle under praktikperioden.

För praktikperioden finns angivna tider på 7-9 kalenderveckor då inga närstudieträffar är inlagda för att ge möjlighet att utföra undervisningsövningarna. Övningsundervisningen kan inte komprimeras. Undervisningstillfällena behöver spridas ut över ett flertal kalenderveckor. Rekommendationen är max 2-3 lektioner per undervisningstillfälle och dag. Är yrkesämnet av sådan karaktär att längre pass är befogade behöver timmarna eventuellt utökas så att övningsundervisningen fördelas på minst sex olika och spridda kalenderdagar.

Timmar som eventuella gästföreläsare håller kan inte ingå i antalet egna undervisningsövningar, ej heller tentövervakning. Under perioden kan max. ett studiebesök göras förutsatt att metoden förverkligas enligt didaktiska principer. Handledning som undervisningsform kan i anslutning till studerandecentrerat metodiskt förfarande godkännas till max. 2-4 timmar beroende på gruppens storlek.

Filmning + analys 3 h

I syfte att skapa möjlighet att på ett mångsidigt sätt analysera sig själv och sitt agerande förväntas studerande filma ett undervisningstillfälle. Den filmade undervisningen, omfattande en hel lektion, skall innehålla en helhet med väl planerad inledning, didaktiskt upplagt genomförande och adekvat avslutning. Filmen samt en ingående skriftlig självanalys av filmen inlämnas till yrk.ämnet.

Praktikseminarier 2 h

Under praktikseminariet diskuteras pedagogiska och didaktiska frågor som aktualiserats under praktikperioden.

Praktikdokumentation o -rapportering 30 h

Studiematerial:

Hansson, T. (2009). *Didaktik för yrkeslärare*. Lund: Studentlitteratur.

Hiiim, H. & Hippe, E. (2022). *Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere*. Oslo: Gyldendal.

Lindström, L., Lindberg, V. & Pettersson, A. (red.) (2014). *Pedagogisk bedömning*. Stockholm: Liber

Köpsén, S. (red.) (2019): *Lära till yrkeslärare*. Lund: Studentlitteratur.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken - ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.

Uljens, M. (red.). (1997). *Didaktik, teori, reflektion och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Övrig litteratur och studiematerial enligt kursansvarig lärares anvisningar.

Bedömning:

Godkänd praktik bedöms på skalan 1-5. För att en period skall kunna godkännas förutsätts att studerande förutom att ha fullgjort praktiken som helhet visat tydliga framsteg i enlighet med syftet, kunnat skapa gott socialt klimat i undervisningssituationen, varit engagerad beträffande undervisning och lärarroll, synliggjort ämneskunskaper och färdigheter, kunnat samarbeta med alla involverade i utbildningsorganisationen, uppvisat kommunikativa färdigheter samt ett professionellt språkbruk.

Under handledningsprocessen och i samband med utvecklingssamtal medvetandegörs studerande om förtjänster och brister i undervisningen. Om det finns uppenbara brister när det gäller ovan nämnda kriterier kan praktiken inte godkännas. Detta innebär att praktikperioden kompletteras eller genomförs i sin helhet på nytt vid tidpunkt som anses ändamålsenlig.

- 1-2 Studerande kan planera, genomföra och utvärdera undervisning. Brister i planering, dokumentation, rapportering och reflexion kan förekomma, liksom även vissa svagheter i ämneskompetensen.
- 3-4 Studerande uppvisar goda insikter och färdigheter då det gäller att planera, genomföra och utvärdera undervisning. Studerande kan kartlägga egna styrkor och utvecklingsbehov men brister i förmågan att aktivt arbeta mot professionella utvecklingsmål kan förekomma.
- 5 Studerande kan systematiskt och analytiskt förhålla sig till läraruppdraget samt aktivt verka för fortsatt professionell utveckling.

Bedömningen av undervisningspraktiken är tredelad och består av ämneshandledarens bedömning av studerandes agerande under praktiken, FPV-handledarens bedömning av det pedagogisk-didaktiska genomförandet samt bedömning av förberedelser, dokumentation, rapportering och analys. Slutvitsordet för undervisningspraktiken utgörs av medeltalet av ovanstående tre delbedömningar.

KOMPETENSPRAKTIK



YP00BO83 Kompetenspraktik

Syfte:

Kompetenspraktiken erbjuder den studerande möjlighet att fokusera på och profilera sig i förhållande till några yrkespedagogiska teman, och utföra systematiskt utvecklingsarbete utgående från egna professionella behov och behov identifierade i olika lärmiljöer inom yrkesutbildningen. Kompetenspraktiken bygger på en mångsidig professionell samverkan med aktörer med olika sakkunskap. Genomförandet av kompetenspraktiken sker under en avgränsad tidsperiod i en yrkesutbildande organisation.

Lärandemål:

Efter avslutad kompetenspraktik förväntas studerande kunna:

- visa färdighet och beredskap att i samverkan med olika aktörer initiera, planera, medverka i och följa upp avgränsade aktiviteter för professionell utveckling inom yrkesutbildningen.
- medverka och agera som resurs i mångprofessionella grupper och nätverk, i utvecklingsarbete och projektverksamhet samt i olika yrkespedagogiska lär- och verksamhetsmiljöer.
- genom varierande metoder för dokumentation och uppföljning sammanställa, systematisera och utvärdera aktiviteter, erfarenheter, information och samverkansformer inom ramen för kollegial och kollaborativ professionell utveckling

NOTERA: Ifall kompetenspraktiken genomförs som en fördjupning av undervisningspraktiken, följs syftet och lärandemålen för undervisningspraktiken, dock med fokus på 2 till 3 av de teman som räknas upp nedan.

Innehåll:

Den studerande väljer att utföra kompetenspraktiken med förankring i 2-4 yrkespedagogiska och samarbetsrelaterade teman.

Yrkespedagogiska teman

Identifiering, erkännande och bedömning av kompetens

Personlig tillämpning – individualisering

Yrkesprov och lärande i arbete

Digitalisering för lärande och utbildning

Utbildningsplanering, läroplansarbete, examensgrunder, styrdokument

Speciellt stöd för lärande

Samarbetsrelaterade teman

Lärarsamverkan, teamarbete och organisationsutveckling

Arbetslivssamarbete och företagsamhet

Internationella eller mångkulturella perspektiv

Studerandevård, -rådgivning och karriärvägledning

Jämställdhet och likabehandling

Arbetsmetoder:

1. Professionell utvecklingsplan för kompetenspraktik

- Redogörelse över tidigare yrkeserfarenhet (med fokus på professionell utveckling, inom branschen, deltagande i utvecklingsarbete/projekt)
- Kartläggning av professionella utvecklingsbehov (på basen av undervisningspraktiken och i förhållande till yrkeserfarenhet)
- Val av samt ingående motivering av 2-4 yrkespedagogiska och/eller samarbetsrelaterade teman

2. Orientering och fördjupning i valda teman

- Utgående från litteratur, styrdokument, tidigare insamlat material från projekt eller utvecklingsarbete
- Inledande kontakter och diskussioner med lärarkolleger, representanter för branschen, myndigheter, sakkunniga.
- Formulering av tre mål för den egna professionella utvecklingen under kompetenspraktiken

3. Genomförandeplan för kompetenspraktik

- Precisering och inledande plan hur målen för professionell utveckling (aktiviteter, material, tider, platser, resurspersoner osv.) kan nås
- Presentation och diskussion av genomförandeplanen med kolleger, hemgruppen och lärarna på yrkeslärarutbildningen
- Bearbetning och eventuell modifiering av planen för att möjliggöra uppnåendet av utvecklingsmålen
- Planen lämnas in till den ansvarige läraren på yrkeslärarutbildningen. I planen skall en kontaktperson/den studerandes närmaste förman anges. Planen skall ha presenterats för och godkänts av kontaktpersonen/förmannen.

4. Genomförandet av praktiken (omfattande 100h eget arbete/15 arbetsdagar)

- T.ex. skuggning av och samarbete med resurspersoner, undervisning/handledning, branschsamverkan, planering/utvecklingsarbete av undervisning, studier, kollegial samverkan, medverkan i projektansökningar/genomförande, utbildningsadministration, studerandekontakter och vägledning, samhälls- och arbetslivskontakter

5. Dokumentering och rapportering (se prestationssätt nedan)

Prestationssätt:

Kompetenspraktiken dokumenteras i en portfölj som består av

- Professionell utvecklingsplan med tre mål (med förankring i undervisningspraktiken, tidigare yrkeserfarenhet, med avgränsning i 2-4 teman, med beaktande av synpunkter från kolleger/medstuderande/YRK-lärare)
- Insamlat material/dokument om och inläsning i valda teman
- Dagbok över samverkan/aktiviteter under genomförandet av kompetenspraktiken
- Dokument och material som ingått i aktiviteterna under kompetenspraktiken
- En reflekterande utvärdering av aktiviteter och lärdomar under kompetenspraktiken (utgående från och i förhållande till målen)
- En redovisning för hur aktiviteterna berört och deras utfall presenterats i den ifrågakvarande organisationen
- Avslutande formulering av ett syfte och två frågor för ett utvecklingsarbete

Uppskattad tidsanvändning: Totalt 135 h

- Gruppauskultering+grupphandledning 8 h
- Verksamhetsförlagd praktik 100 h
- Utarbetande av utvecklingsplanen, dokumentation och -rapportering 25 h
- Praktikseminarier 2 h

Studiematerial:

Yrkesutbildning och dess utveckling på Undervisnings- och Kulturministeriet:

<http://minedu.fi/ammatillinen-koulutus>

Ammattikasvatuksen aikakauskirja: <https://akakk.fi>

Nordic Journal of Vocational Education and Training: <https://www.njvet.ep.liu.se>

Bedömning:

Bedömningen av kompetenspraktiken tar fasta på den studerandes färdighet att

- (a) systematiskt gestalta och analysera professionella utvecklingsbehov,
- (b) initiera och främja kollegial samverkan och kollaborativa utvecklingsaktiviteter,
- (c) utgöra en resursperson/bollplank/samtalspart i professionellt utvecklingsarbete,
- (d) planera, genomföra och dokumentera utvecklingsaktiviteter

- | | |
|-----|---|
| 1-2 | Studerande medverkar i, dokumenterar och följer i viss mån upp avgränsade aktiviteter för professionell utveckling. |
| 3-4 | Studerande klarar av att planera, medverka i och följa upp avgränsade aktiviteter för professionell utveckling samt medverkar i mångprofessionella grupper. Studerande kan sammanställa systematisk dokumentation gällande den professionella utvecklingen. |
| 5 | Studerande påvisar färdighet i att bidra systematiskt och kollaborativt till effektiv yrkespedagogisk kompetensutveckling |

Validering av kompetenspraktiken:

Validering av kompetenspraktiken förutsätter att den studerande har tre års arbetserfarenhet på heltid inom andra och tredje stadiet eller inom det fria bildningsarbetet, och att hen har dokumenterade professionella aktiviteter/verksamhet inom 2 till 4 av de teman som räknas upp ovan. Utgående från dokumentationen sammanställer den studerande en portfolio över den professionella verksamheten och utvecklingen. Portfolion presenteras åt kolleger/förmän på den egna arbetsplatsen/inom den egna branschen och hemgruppen inom yrkesläroverksamheten. Responsen och synpunkter under presentationerna dokumenteras i portfolion. Portfolion bedöms utgående från bedömningskriterierna ovan.

YRKESPEDAGOGISKT UTVECKLINGSARBETE

Yrkespedagogiska teman

Identifiering, erkännande och
bedömning av kompetens
Personlig tillämpning – individualisering
Yrkesprov och lärande i arbete
Digitalisering för lärande och utbildning
Utbildningsplanering, läroplansarbete,
examensgrunder, styrdokument
Speciellt stöd för lärande

Samarbetsrelaterade teman

Lärarsamverkan, teamarbete och
organisationsutveckling
Arbetslivssamarbete och företagsamhet
Internationella eller mångkulturella perspektiv
Studerandevård, -rådgivning och
karriärvägledning

YP00BO90 Yrkespedagogiskt utvecklingsarbete

Syfte:

Den studerande genomför ett utvecklingsarbete för att erhålla färdigheter och insikter i att initiera, vara delaktig i och systematiskt utvärdera utvecklingsarbete inom ramen för ett avgränsat yrkespedagogiskt tema eller fenomen.

Utvecklingsarbetet motiveras utgående från och genomförs i relation till relevant yrkespedagogisk forskning. Tidigare forskning utnyttjas (a) för att avgränsa syfte och forskningsfrågor, (b) för att formulera mål för utvecklingsaktiviteterna, (c) för en forskningsbaserad design för utvecklingsarbetet och (d) för att dra nytta av etablerade metoder för datainsamling och -analys samt dokumentation och utvärdering av utvecklingsaktiviteter.

Lärandemål:

Efter genomfört utvecklingsarbete förväntas den studerande kunna

- Söka och använda sig av yrkespedagogisk forskning för att gestalta, definiera, avgränsa och formulera forskningsfrågor och fastslå utvecklingsmål inom ramen för ett avgränsat yrkespedagogiskt tema eller fenomen.
- I samarbete med aktörer inom yrkesutbildningen kommunicera, förhandla och omsätta kunskaper från tidigare forskning i avgränsade och målinriktade utvecklingsaktiviteter.

- Planera, dokumentera, rapportera, presentera och sprida information om resultaten av utvecklingsarbetet enligt kriterier för vetenskapligt skrivande och rapportering

Innehåll:

Utvecklingsarbetet behandlar något av följande teman

1. Yrkespedagogiska teman

Identifiering, erkännande och bedömning av kompetens
Personlig tillämpning – individualisering
Yrkesprov och lärande i arbete
Digitalisering för lärande och utbildning
Utbildningsplanering, läroplansarbete, examensgrunder, styrdokument
Speciellt stöd för lärande

2. Samarbetsrelaterade teman

Lärarsamverkan, teamarbete och organisationsutveckling
Arbetslivssamarbete och företagsamhet
Internationella eller mångkulturella perspektiv
Studerandevård, -rådgivning och karriärvägledning
Jämställdhet och likabehandling

Undervisningsmetoder:

Inledande föreläsningar, självstudier, seminarier samt individuell handledning.

Prestationssätt:

Forsknings/utvecklingsplan, presentation av forsknings/utvecklingsplanen, skriftlig rapport och presentation av utvecklingsarbetet

Studiematerial:

Anderberg, E. (2016). *Skolnära forskningsmetoder*. Lund: Studentlitteratur.

Brinkkjær, U, & Høyen, M: (2013). *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur

Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Fejes, A. & Thornberg, R. (2014). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

APA. (2010). *Publication manual of the American Psychological Association*. (2010). Washington: American Psychological Association.

Rönnerman, Karin (2012) (red.). *Aktionsforskning i praktiken. Förskola och skola på vetenskaplig grund*. Lund: Studentlitteratur.

Stukat, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Övrig litteratur och studiematerial enligt kursansvarig lärares anvisningar.

Bedömning:

Utvecklingsarbetet bedöms utgående från följande kriterier:

- Valet av tema/föremål för utvecklingsarbetet är väl förankrat och motiverat utgående från yrkespedagogisk forskning/aktuella utvecklingsbehov inom yrkesutbildningen
- Utvecklingsarbetet har ett avgränsat syfte, forskningsfrågor och/eller välformulerade utvecklingsmål, har en logisk och innehållsligt avgränsad disposition/struktur, bygger på relevant yrkespedagogisk forskning, bygger på en teoretisk gestaltning av dess tema/föremål för utvecklingsaktiviteter
- Datainsamling- och analys eller uppföljning/dokumentation av utvecklingsaktiviteter sker utgående ifrån dokumenterade forskningsmetodiska utgångspunkter

- Forskningsfrågorna besvaras med tydlighet, uppnåendet av utvecklingsmålen utvärderas på ett analytiskt och reflektivt sätt
- Utvecklingsarbetet avslutas med en beskrivning och reflektion över dess betydelse för yrkesläroverksamhetens professionella utveckling.

